

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3078/2023. (II. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.II.21.427/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó gazdasági társaság az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő – a Budai Központi Kerületi Bíróság 10.P.XXII.23.061/2020/23. számú ítéletére és a Fővárosi Törvényszék 44.Pf.632.454/2021/8. számú ítéletére kiterjedően – a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.21.427/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapját képező ügy lényege, valamint az indítvány a következőképpen foglalható össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó (az előzményi per I. rendű alperese) ügyvezetője és az alapügy felperese testvérek. 2008. november 12-ig a felperes is az I. rendű alperes ügyvezetője volt, s e minőségében 2008. november 10-én sikeresen licitált egy komáromi ingatlanra (a továbbiakban: ingatlan), melyre ezt követően az I. rendű alperes tulajdonjogát árverési vétel jogcímén bejegyezték az ingatlan-nyilvántartásba. A vételárat és az illetéket a felperes fizette meg. A gazdasági kapcsolat a testvérek között 2012 augusztusáig fennmaradt, ekkor összevesztek, s több per volt folyamatban közöttük, illetőleg a cégek között. Az I. rendű alperes 2020-ban értékesítette az ingatlant a II. rendű alperesnek, aki azt birtokba vette. Ezt követően indított pert az alapügy felperese, állítván, hogy az ingatlanra valójában ő, s nem az I. rendű alperes szerzett tulajdont.
- [4] Az első fokon eljáró Budai Központi Kerületi Bíróság a 2021. március 18-án kelt, 10.P.XXII.23.061/2020/23. számú ítéletével a keresetet elutasította. A bíróság megállapította, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 218. § (1) bekezdése alapján az ingatlannal kapcsolatosan minden szerződéses nyilatkozatot írásba kell foglalni, a Ptk. 217. § (1) bekezdés értelmében az ezen alakiság megsértésével kötött szerződés semmis, ezért a felperes nem szerezte meg az ingatlan tulajdonjogát. Az elsőfokú bíróság a felperes előadását elfogadva az ingatlan árverési vétel időpontja szerinti árát tekintette a pertárgy értékének. Ezt az indítványozó vitatta, szerinte az általa történt értékesítés szerinti ár az irányadó.
- [5] A fellebbezések folytán eljáró Fővárosi Törvényszék a 2021. szeptember 2-án kelt, jogerős 44.Pf.632.454/2021/8. számú ítéletével az elsőfokú döntést helybenhagyta. A másodfokú bíróság az indítványozó pertárgyérték vonatkozásában előadott érvelése kapcsán rámutatott, hogy jelen esetben az árverési jegyzőkönyvben szereplő összeg az irányadó, mivel a felperes árverési vétel jogcímén történt szerzésre hivatkozva nyújtotta be a keresetét. Erre tekintettel az alperesek között létrejött adásvételi szerződésben szereplő vételár a pertárgyérték megállapítása során nem vehető figyelembe.
- [6] A jogerős ítélet ellen az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Álláspontja szerint a pertárgy értékének a helyes összegben történő megállapítása esetén magasabb összegű perköltséget kellett volna a javára megállapítani. Utalt arra, hogy a per tárgyának értéke a vitássá tett dolognak a kereset benyújtásakor fennálló értéke (ennek alátámasztására két korábbi bírósági határozatot jelölt meg példaként). Kifejtette, hogy a joggyakorlat egységének megbomlása a pertárgyértékhez kötött perköltség miatti jelentős költségvetési vonzat okán társadalmi jelentőséggel is bír. A Kúria a 2022. január 26-án meghozott, Pfv.II.21.427/2021/2. számú végzésével a felülvizsgálatot megtagadta.

- [7] A Kúria döntésében sorra véve az indítványozó kifogásait kiemelte, hogy az általa hivatkozott két korábbi döntéssel éppen azt igazolta, hogy a bírói gyakorlat egységes az adott kérdésben, és az a körülmény, hogy álláspontja szerint a jogerős ítélet jogszabálysértő, nem adhat alapot a felülvizsgálat engedélyezésére.
- [8] 2.2. Az indítványozó a Kúria végzésével szemben – az elsőfokú és a jogerős ítéletre is kiterjedő hatállyal – az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be annak alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve.
- [9] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme kapcsán az indítványozó az elsőfokú bíróság eljárásával kapcsolatosan a pertárgyérték meghatározásának elmulasztását, valamint a másodfokú bíróságnak a joggal és a bírói gyakorlattal szembehelyezkedő álláspontját kifogásolta. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság az indokolt bírói döntéshez való jogot is sértő módon járt el, mivel nem adta okát a Kúria közzétett gyakorlatától való eltérésnek. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság eljárása kapcsán a tisztességes bírósági eljárás-hoz való jog részjogosultságát képező bírósághoz fordulás jogát és a hatékony bírói jogvédelemhez való jogot nevesítette, mert a Kúria érdemben nem bírálta el a felülvizsgálati kérelmét.
- [10] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét az indítványozó abban látja, hogy a pertárgyérték megállapítására, illetve annak indokolására csak a másodfokú jogerős ítéletben került sor, így nem volt lehetősége a jogorvoslathoz való jogának teljes körű gyakorlására.
- [11] 3. Az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [12] 3.1. A személyesen eljáró indítványozó az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségét kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [13] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alkotmányjogi panasz előterjesztésére kizárólag az ügy érdemében hozott döntéssel vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntéssel szemben van lehetőség. Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban is rámutatott arra, hogy a bírósági eljárást befejező végzésnek azok a végzések minősülnek, amelyeknek joghatásaként a bírósági eljárás (vagy annak valamely szakasza) befejeződik [lásd pl. 3152/2018. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [21]; 3346/2022. (VII. 21.) AB végzés (a továbbiakban: Abv1.), Indokolás [46]]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata állandó a Kúria felülvizsgálatot megtagadó végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszok kapcsán, a felülvizsgálatot megtagadó végzés a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, és alkotmányjogi panasszal támadható [lásd pl. 3355/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [6]; 3504/2021. (XI. 30.) AB végzés (a továbbiakban: Abv2.), Indokolás [21]]. Minderre tekintettel a Kúria mint felülvizsgálati bíróság támadott végzése e követelménynek megfelel.
- [14] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az alapügyben hozott elsőfokú és másodfokú ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is kérte. Tekintettel arra, hogy a Kúria a felülvizsgálatot megtagadta, a jelen alkotmányjogi panasz megítélése szempontjából az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az alapügy érdemében hozott döntésnek a másodfokú jogerős ítélet tekinthető. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint, „ha a Kúria azt állapítja meg, hogy a felülvizsgálati eljárás lefolytatására nincs lehetőség, az Alkotmánybíróság a Kúriának ezen nem érdemi döntésén keresztül az ügy érdemében hozott jogerős döntést csak két esetben vizsgálhatja. Akkor (i) ha az indítványozó a jogerős döntést a felülvizsgálati indítvánnyal egyidejűleg – az Abtv. szerinti határidőben – alkotmányjogi panasszal is megtámadta, vagy (ii) ha a Kúria végzését mérlegelési jogkörben hozta meg, amely mérlegelés eredményére az indítványozónak bizonyosan nincs ráhatása [Ügyrend 32. § (4) bekezdés, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről szóló 1/2019. (XI. 25.) AB Tű. állásfoglalás I/5. pont].” [3221/2021. (V. 28.) AB végzés, Indokolás [13]; megerősítette: Abv2., Indokolás [28]]
- [15] Az indítványozó jelen ügyben a jogerős döntést alkotmányjogi panasszal nem támadta meg, ugyanakkor a Kúria a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 411. § (1) és (2) bekezdésére alapított döntése mérlegelési jogkörben hozott döntésnek minősül. Erre tekintettel a Kúria végzésén keresztül a jogerős döntés állított alaptörvény-ellenessége vizsgálható jelen eljárásban.

- [16] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerint alkotmányjogi panasz az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának megsértése esetén nyújtható be. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaznak, így az indítvány e körben teljesítette a törvényi feltételt.
- [17] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései vonatkozásában a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek is megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit, illetve a sérelmezett bírói döntéseket, indokolja azok Alaptörvénybe ütközését, és kifejezetten kéri a megsemmisítésüket.
- [18] 4. Az Abtv. 29. §-a alapján az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét támasztja alá vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [19] 4.1. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is emlékeztet korábbi gyakorlatára: „Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslással (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor.” (Abv1., Indokolás [71])
- [20] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljárással kapcsolatban korábbi döntéseiben már megfogalmazta, hogy nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy a jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {lásd pl. 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [12]; 3430/2022. (X. 21.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [21] A „tisztes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság azt nem vizsgálhatja, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, csak azt értékelheti, hogy a bíróság a döntésében az eljárásban részt vevő feleknek az ügy érdemi, lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálta-e, és értékelő tevékenységéről számot adott-e {lásd hasonlóan: 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]; 3196/2022. (IV. 29.) AB határozat, Indokolás [36]}.
- [22] Az Alkotmánybíróság a bírósághoz fordulás jogának állított sérelme kapcsán rámutat arra is, hogy a jogszabályok értelmezése, a jogalkalmazási tevékenység, és mindezek alapján a döntés meghozatala, az azt alátámasztó következtetések levonása a rendes bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, amelyet az Alkotmánybíróság erre vonatkozó hatásköre hiányában nem vonhat el. Ahogyan hasonló – szintén a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzését támadó – ügyben az Alkotmánybíróság kifejtette, [...]. „Ugyanígy nem feladatköre az Alkotmánybíróságnak – és erre vonatkozó hatásköre sincs – hogy az ügyazonosság vagy a jogkérdésben való eltérés tekintetében állást foglaljon, bírói döntést törvényességi kérdésekben és szempontok alapján felülbíráljon. Ezeknek a kérdéseknek a vizsgálata és értékelése, azokban való állásfoglalás és döntés meghozatala a vonatkozó törvény alapján a Kúria erre kijelölt tanácsának a hatáskörébe tartozik. Az Alkotmánybíróság feladata nem a bíróságok tény-, illetve jogkérdésekben elfoglalt álláspontjának a felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot a bíróságoktól számon kérje.” {Lásd: 3437/2022. (X. 28.) AB végzés, Indokolás [30]}

- [23] Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy „[a]nnak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e vagy sem, nem alkotmányossági, hanem szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – a Kúria döntését nem bírálhatja felül” {3365/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [21]; utóbb megerősítette: 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [24] A jogorvoslathoz való jog állított sérelme kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz kizárólag szakjogi érvelést tartalmaz. Az indítványozó jelen ügyben nem volt elzárva attól, hogy a jogorvoslati jogával éljen, ezt meg is tette, a „valamely más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás” {35/2013. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [16]} lehetősége számára biztosított volt.
- [25] Összefoglalva megállapítható, hogy az indítványozó panaszában a támadott határozatok kapcsán kizárólag törvényességi kérdéseket vet fel, az alapügyben eljáró bíróságok jogértelmezésének és jogalkalmazásának kritikáját fogalmazza meg, tévesnek tartja az ügyében hozott határozatokat, és valójában egy számára kedvező tartalmú új döntés meghozatalát kívánja elérni (vö. pl. Abv1., Indokolás [72]). Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint azonban „[ö]nmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [26] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiek szerint arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel összefüggésben nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem, ezért azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Budapest, 2023. január 31.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1076/2022.

